

Тема: Зимуючі птахи нашої місцевості.

Мета: забезпечити цільність сприйняття оточуючої дійсності, формувати різностороннє уявлення про світ птахів, розвивати позитивно-емоційне ставлення до природи рідного краю, бережливе ставлення до всього живого на Землі.

Обладнання: малюнки із зображенням птахів, інші ілюстрації, картки "Вулиця птахів", виставка дитячих книжок про птахів, ребуси, кросворди.

ХІД ЗАНЯТТЯ

I. Організаційний момент.

Керівник: Наше заняття сьогодні незвичайне. Про що воно, ви здогадаєтесь, коли відгадаєте загадки.

1. Маленький, сіренький,

На соняшник сів,

Надзьобався добре

І далі полетів. (*Горобець*)

2. Нахвалялась птиця чорна:

« Я весела, я моторна,

Довгий дзьоб та довгий хвіст,

Я й співати маю хист.

Я прекрасна, я вродлива,

Призна, розумна, мила.

От якби ж то ще корона...»

Нахвалялася ...(*Ворона*)

Щоб дізнатись, як одним словом називають цих тварин, складіть його з поданих букв: ЗИМУЮЧІ ПТАХИ. Отже, ви здогадались, що мова піде в нас про зимуючих птахів нашого краю. Зараз ми з вами відправимось у дивну подорож вулицею Птахів у місто Природоград. Займайте місця в автобусі, вирушаємо в путь.

II. Актуалізація опорних знань вихованців

Керівник. Поки автобус їде, давайте розгадаємо ребус (Додаток1).

Відповісти на питання:

– Яких птахів називаємо перелітними?

- Чому вони відлітають?
- Яких птахів називають зимуючими?
- Які птахи восени наближаються до людських осель?

III. Засвоєння нового матеріалу

Керівник: Швидко сплинув час. Ось ми і на місці. Наша перша зупинка – "Музей птахів". Провести екскурсію нам допоможуть досвідчені екскурсіводи. Про яку пташку буде перша розповідь, дізнаєтесь, відгадавши загадку:

Шубка з сірого пушку,
 Скаче в жовтім фартушку,
 Чорний шарфик та шапчина.
 Хоч маленька ця пташина,
 Та корисна трудівниця,
 Називається ... (*Синиця.*)

Розповідь вихованця. У синички ошатна жовта сорочка, чорний галстук, зеленувата спинка, яскраво-білі щічки, чорна шапочка. Синичка дуже рухлива. Причепившись до тонісінької гілочки, вона може провисати вниз головою. Це можливо тому, що в неї довгі кігті на лапках. Гострим довгим дзьобом синиця дістає з тріщин на деревах для себе поживу: комах, їхні личинки. А взимку пташки їдять насіння. Гнізда мостять у дуплах, штучних дуплянках або в синичниках.

Відповідь вихованця доповнюють інші діти, оцінюють його відповідь - повна, неповна, змістовна, цікава.

Керівник: А друга пташка загадала про себе ось яку загадку:

Б'ється, стука молоток,
 Поправляє нам садок. (*Дятел.*)

Розповідь вихованця: Дятел – птах середніх розмірів. Зверху його тіло чорне, з двома великими білими плямами на крилах. На крилах і крайніх перах хвоста – поперечні білі смужки. У молодих птахів на голові червона шапочка. Знизу тіло рудувато-біле, підхвістя – яскраво-червоне. Живиться комахами, узимку – насінням хвойних дерев (доповнення й оцінка розповіді).

Учень розповідає легенду про дятла:

Одного разу бідний чоловік пішов на Великдень до лісу зрубати дерево. Тільки він почав рубати, як до нього підійшов старий дід і сказав: "Не рубай дерево. Іди додому. В тебе буде достатньо грошей, щоб купити дрова і жити без злиднів". Чоловік так і зробив. Жив він добре, але наступного року він подумав: "Піду до того дерева попрошу ще грошей". Прийшов чоловік до лісу і почав рубати дерево. Тут і з'явився старий дід, він зрозумів, що чоловіка до лісу привела жадібність. Тоді дідусь мовив: "За твою жадібність перетворю тебе на птаха, стукай все життя по деревах". Так з'явився дятел.

Керівник: Діти, відгадайте про яку пташку ця загадка:

Заспівали, задзвеніли,
Мов заграли кобзарі,
Вранці гості прилетіли,
Червоногруді ... (Снігурі)

Розповідь вихованця про снігура. Снігурі – червоногруді пташки з чорною шапочкою на голові. Прилітають до нас із далекої півночі. Узимку їдять різні ягоди, насіння бур'янів. Коротким і товстим дзьобом снігурі вилущують насіння ясеня, горобини. Гніздяться у хвойних лісах. Снігурі довірливі птахи. Вони співають нескладні пісні, які можна почути взимку. Ці птахи – окраса нашої природи. А чому цих пташок назвали саме так, розповідь вірш Г. Демченко "Снігурі":

Подивися: у двері
В чорних шапках снігурі,
Ще й червоні фартушки
Одягли собі пташки.
Значить, сніг і холоди
Наближаються сюди,
Снігурами через те
Їх тепер і ви звете.

Учень розповідає легенду про снігура:

Жила на світі маленька сіренька пташка, яка хотіла мати червоне пір'ячко на грудях. До кого вона не зверталася за допомогою, до яких хитрощів

не вдавалась, але пір'ячко залишалося сірим. Одного разу в Єрусалимі вона почула гомін. На страту вели трьох людей, їх розіп'яли на хресті, а на одного з них наділи терновий вінок. Колючка тернового вінця впилася нещасному в чоло. А то був не звичайний чоловік, а син Божий — Ісус. Забарвила пташка груди кров'ю, і залишився цей колір їй назавжди. Так з'явився снігур.

Керівник: Діти, відгадайте про яку пташку ця загадка:

Сів крилатий гість на вітах,

Назва гостя з шести літер.

На хвості у нього вісті –

Як усидиш тут на місці?

Що за гість? Ото морока...

Подивіться, то ж - ...(*Сорока*)

Розповідь вихованця про сороку (демонстрація малюнка). До яких тільки хитрощів, до яких тільки вивертів не вдаються птахи, щоб відвернути увагу від своїх гнізд. Виявляється, сороки будують ще й додаткові, фальшиві гнізда. Варто лише подивитись на справжнє гніздо, як хитруни залишають їх і летять до фальшивих, прагнучи відвести непроханого гостя від своїх гнізд.

Керівник: Діти, відгадайте про яку пташку ця загадка:

Що воно за дивна птиця:

Світла денного боїться.

Дзьоб гачком, великі очі

І не спить серед ночі. (*Сова*)

Розповідь учня про сову. Одна сова знищує протягом літа понад тисячу гризунів, зберігаючи таким чином тонну хліба. У сов дивний спосіб захисту пташенят. Коли матері-сові здається, що лиха не уникнути, вона виштовхує з гнізда дітей і покидає його назавжди. Ніби м'ячики вилітають вони із гнізда і, не здригнувшись, завмирають на місці.

Керівник: Діти, а про цю пташку я не знайшла загадку. Я її опишу за нашим планом. А ви підкажете, що ж це за пташка?

Яскрава пташка середня за розміром. Коричнувато-рожеве забарвлення пір'я. В Україну залітає під час осінньо-зимових кочівель. Голос гучний та

дзвінкий. Корм – насіння хвойних та інших дерев, чагарників. Самиця забарвлена менш яскраво. Пташенята з'являються взимку.

Так, це шишкар.

Розповідь учня про шишкар. Шишкарі - птахи темно-червоного кольору з темними крилами та хвостами. Їх легко впізнати за великими дзьобами, в яких верхня частина загнута вниз, а нижня вгору. Їжа шишкарів - насіння ялинових або соснових шишок.

Узагальнення знань про пташок.

Учитель демонструє малюнок птаха та пропонує учням розглянути його зовнішню будову.

- З яких частин складається його тіло?
- Що знаходиться на голові птаха?
- Скільки лапок мають птахи? А звірі?
- Чим укрите тіло птахів?
- Який висновок можна зробити?

Діти дають відповідь: птахи – це тварини, тіло яких укрите пір'ям, вони мають дзьоб і крила.

Керівник: Ось наступна зупинка – "Науково-дослідний інститут біології". У цьому інституті вчені досліджують, куди відлітають птахи на зиму, як вони знаходять собі дорогу.

Виступи "учених" - учнів

Перший учень. Ластівки, шпаки, жайворонки, дрозди, солов'ї, лелеки з нашої країни летять зимувати в Африку. Під час перельотів птахи знаходять дорогу, орієнтуючись по сонцю та зірках.

Другий учень. З вирію більшість птахів повертаються в ті місця, де вони гніздилися раніше. Щоб дізнатись, де птахи зимують, їм надівають на лапку легке кільце з номером і випускають на волю. Записують назву окільцьованого птаха, номер кільця, дату.

Третій учень. Якщо знаходять окільцьованого птаха, то знімають з нього кільце та пересилають у зазначене на кільці місце, повідомляючи, де й коли птаха спіймали.

IV. Фізкультхвилинка

Гуси-лебеді летіли,
 На лужку зеленім сіли,
 Посиділи, поклювали, покружляли,
 Піднялися, полетіли,
 А за парти діти сіли.

V. Наступна зупинка – "Пташина їдальня"

Літо й осінь – пора збирання корму для птахів. Розкажіть, який корм треба збирати для пташок?

Учні розповідають і показують кошик з різними мішечками, годівнички, які приготували для пташок.

Керівник: Продовжимо нашу подорож.. Відгадайте загадку:

Прилетіли наші гості,
 Сіли на помості,
 Без сокири, без лопати
 Поробили собі хати. *(Пташки.)*

Керівник: Наче справжні майстри, пташки з гілочок, травинок, шматочків моху, пір'я будуть своє житло. Тож наша наступна зупинка "Пташиний ЖЕК" (житлово-експлуатаційна контора). Допоможімо нашим пташкам знайти домівки (Діти розселяють птахів по домівках).

При ЖЕКу працює "Бюро знахідок". Птахи-роззяви загубили свої крила, лапки, хвости, дзьоби й навіть голову. А ви допоможете їм?

Діти знаходять відповідні частини та «складають» птахів.

VI. Закріплення вивченого на занятті матеріалу

Керівник: Наша подорож добігає кінця. Поки автобус везе нас до станції, пригадаємо, що ми вивчали на уроці, дізнались нового.

- Хто обідав у пташиній їдальні?
- Яких птахів називають зимуючими?
- Які загадки, вірші, легенди ви знаєте?
- Чому потрібно охороняти пташок?

Учитель демонструє "Червону книгу" й розповідає, які птахи занесені до неї.

Відповіді на тестові завдання:**Хто зайвий?**

1 – шпак, дятел, ластівка, журавель.

2– ворона, снігур, шпак, синиця.

3 – дрізд, горобець, голуб, сорока.

4 – грак, шпак, соловей, щиглик.

Керівник: Діти, ви сьогодні гарно попрацювали на уроці. Що ми можемо на прощання пообіцяти птахам?

Ніколи не зробимо шкоди

Ми пташці у ріднім краю.

Нехай звеселяють природу –

Співають для нас у гаю.

Ми друзі і вірні, і щирі,

Бо ми бережем повсяк час

Пташок, що літають у вирій,

І тих, що зимують у нас.

VII. Домашнє завдання

1. Намалювати пташку, яка найбільше сподобалась.

2. Скласти казку про пташку.

Хто зайвий?

- 1 – шпак, дятел, ластівка, журавель.
- 2– ворона, снігур, шпак, синиця.
- 3 – дрізд, горобець, голуб, сорока.
- 4 – грак, шпак, соловей, щиглик.

Хто зайвий?

- 1 – шпак, дятел, ластівка, журавель.
- 2– ворона, снігур, шпак, синиця.
- 3 – дрізд, горобець, голуб, сорока.
- 4 – грак, шпак, соловей, щиглик

Хто зайвий?

- 1 – шпак, дятел, ластівка, журавель.
- 2– ворона, снігур, шпак, синиця.
- 3 – дрізд, горобець, голуб, сорока.
- 4 – грак, шпак, соловей, щиглик.

Хто зайвий?

- 1 – шпак, дятел, ластівка, журавель.
- 2– ворона, снігур, шпак, синиця.
- 3 – дрізд, горобець, голуб, сорока.
- 4 – грак, шпак, соловей, щиглик

1. СОНЯХ

2. ЛОПУХ

3. АКАЦІЯ

4. РАПС

5. ШИШИНА

6. ЧОРНА ГОРОБИНА

7. ПРОСО

8. ПШЕНИЦЯ

9. КОНОПЛЯ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 1 2 3 4 5 6 7 8 9

1 2 3 4 5 6 7 8 9